

mellem de stridende stater; i tilfælde af individuelle klager skal komiteen selv søge at tilvejebringe en mindelig ordning; i begge tilfælde er der fastsat tidsfrister for klagerens fremsættelse. Alle de sager, der behandles, skal offentliggøres i beretninger til de ratificerende stater eller Generalforsamlingen.

Konventionen træder i kraft 30 dage efter, at FN's generalsekretær har modtaget det 27. ratifikationsinstrument.

I det følgende skal der gøres rede for de interessanteste træk af debatten og afstemningerne.

Til den af menneskerettighedskommissionen udarbejdede tekst til *præambelen* fremkom en række østeuropæiske ændringsforslag, hvorefter racediskrimination skulle eksemplificeres ved nazisme, neo-nazisme, zionisme m. v. USA og Brasilien foreslog da, at antisemitisme skulle fremhæves som særlig forkastelig, hvorefter de arabiske lande under en hed debat også ønskede kolonialisme, tribalisme og andre „-ismer“ inkluderet.

Den danske FN-ambassadør gav på de nordiske landes vegne udtryk for det uønskkelige i at optage en række flertydige særbegreber i en konventionstekst, der måtte være af almengyldig karakter af hensyn til konventionens universelle målsætning. Dette synspunkt materialiserede sig i et forslag fra *Ungarn* og *Grækenland* om at undlade enhver hentydning til konkrete „-ismer“ i præambelen. Forslaget blev vedtaget med 82 stemmer for, herunder Norden minus Finland, 12 imod (bl. a. Israel, USA, Brasilien, Storbritannien og Benelux), medens 10 afstod (herunder Finland). Herefter kunne præambelen enstemmigt vedtages stort set i den af menneskerettighedskommissionen udarbejdede skikkelse.

Til *artikel 1*, der definerer racediskrimination, blev der på bl. a. amerikansk og fransk foranledning føjet en bestemmelse om, at forskelsbehandling på grund af fremmed eller manglende indfødsret ikke omfattes af konventionen.

Artikel 4, ifølge hvilken staterne påtager sig bl. a. at træffe foranstaltninger til at udrydde *tilskyndelse* til racediskrimination og under visse omstændigheder *at gøre* sådan tilskyndelse strafbar, samt *at forbyde* orga-

nisationer og propaganda, der tilskynder til racediskrimination, gav anledning til såvel skærpende som afsvækkende ændringsforslag, idet forhandlingerne drejede sig om at få vedtaget en artikel, der på den ene side tilfredsstiller de afrikanske landes krav om at gøre fremme af racediskrimination og racehad strafbart, og på den anden side tilgodeser de vestlige landes frygt for, at andre frihedsrettigheder gås for nær. *Norden* foreslog et forbehold indsat i artiklens indledning, hvorefter de nævnte foranstaltninger træffes med behørig hensyntagen til de rettigheder, der opregnes i konventionens artikel 5 (fundamentale frihedsgoder, såsom ytrings- og forsamlingsfrihed); dette forbehold udvidedes af *Frankrig* med en henvisning også til verdenserklæringen om menneskerettigheder. I en formulering, udarbejdet af *Nigeria*, blev forbeholdene derefter vedtaget med 93 stemmer for, medens 3 afstod. I en lang række delafstemninger om enkelte udtryk i artiklen markerede de vestlige lande som et mindretal gennem blanke eller negative stemmer deres ønske om at undgå tilsidesættelser af grundlæggende frihedsrettigheder. Når artiklen i sin helhed til slut opnåede 88 stemmer for (herunder Norden), ingen imod, medens kun 5 afstod, må dette resultat ses på baggrund af, at de afgørende forbehold ansås tilgodeset gennem de skandinavisk-fransk-nigerianske ændringer.

Menneskerettighedskommissionens udkast til konventionen indeholdt intet forslag til *gennemførelsesbestemmelser*, og det blev oprindeligt ikke antaget, at det ville være politisk eller praktisk muligt for 3. udvalg under 20. samling at opnå resultater i så henseende. Imidlertid fremsatte *Philippinerne* et forslag til gennemførelsesbestemmelser, baseret på et udkast, udarbejdet af underudvalget vedrørende forhindring af forskelsbehandling og beskyttelse af mindretal og sigtende på et beretningssystem og oprettelsen af et permanent mæglingsorgan. Hertil fremsatte først og fremmest *Ghana* og *Maaritanien* omfattende ændringsforslag; og æren for vedtagelsen af gennemførelsesbestemmelserne må særlig tilskrives de tre nævnte lande og et af dem udarbejdet fællesforslag.

Der er i korthed gjort rede for gennemførelsesbestemmelserne ovenfor, og her skal